WANDELZOEKTOCHT VERRASSEND GROEN DEURNE

Een natuurzoektocht die organiseer je op het platteland, in een natuurgebied, maar toch niet in de stad.

Of toch?

Deurne is sinds 1982 een district van 'Groot-Antwerpen'. Met zijn 81.000 inwoners is Deurne het tweede grootste district van Antwerpen. In Vlaanderen wonen gemiddeld 487 inwoners per vierkante kilometer in Deurne wonen 6000 inwoners per km2.

Toch kan je in Deurne ook veel natuur vinden. Je kan er zelfs een wandeling maken van 8 kilometer zonder op beton te lopen. Deurne is een Groen en erg bio-divers district.

Laat je mee op sleeptouw nemen en ontdek Groen Deurne met deze wandelzoektocht.
Deze wandelzoektocht is Coronaproof. Je doet ze alleen of met je bubbel.

De wandelzoektocht is een onderdeel van de activiteiten die GroenPlus organiseert in aanloop naar ons congres biodiversiteit op 28, 29 en 30 mei 2021. De wandeling wordt ook verspreid in het kader van het (virtuele) zomerweekend.
Meer info: www.groen-plus.be

Bij een zoektocht horen vragen, vragen die je hopelijk laten stilstaan bij het belang van biodiversiteit.
Natuur maakt gelukkig, natuur maakt gezond.

Het antwoord op de vragen kan je ingeven op het antwoordblad achteraan.
Tijdens het digitaal Groen zomerweekend eind augustus maken we de winnaar per wandeling bekend.

We starten de wandeling aan de hoofdingang van het provinciaal domein Rivierenhof
Turnhoutsebaan 232
2100 DEURNE

Kom je van iets verder?
Onder of boven het Astridplein (halte Astrid) vertrekken tram 10 (metro) als bus 410 richting Wijnegem. Ongeveer 10-15 minuten tot de halte Ter Rivieren.
Enkele meters terug richting stad, vind je de imposante toegangspoort tot het Rivierenhof.

Succes met de zoektocht.
Mieke Vogels
Natuurgids

Je wandelt nu de Jezuïetendreef binnen.

De Jezuïetendreef leidt naar het kasteel van het Rivierenhof, tussen 1618 en 1733 het buitenverblijf van de jezuïetenorde. Daarna was het eigendom van de familie Cogels (baron Cogels gaf zijn naam aan het Cogelsplein). Deurne kende tientallen kasteeltjes, buitenverblijven voor rijke Antwerpenaren. De meeste kasteeldomeinen werden verkaveld en volgebouwd. Het Rivierenhof werd dankzij provinciegriffier Schobbens in 1921 gekocht door de provincie. Het is met zijn 1,32 km2 het grootste park van Antwerpen.

De Jezuïetendreef was tot 2015 een dreef met monumentale rode beuken van 250 jaar oud. Heel wat bomen werden reeds voor 2015 gekapt omdat ze een gevaar vormden voor de parkbezoekers. In 2015 werden de resterende bomen gekapt en werden 120 nieuwe rode beuken aangeplant. De bomen zijn omwikkeld met jute.

Vraag 1:
Waarom worden de beukenstammen ingepakt?

1. **om de bomen te beschermen tegen koude in de winter**
2. **om te voorkomen dat honden er tegen plassen en zo de jonge bomen beschadigen met de scherpe en bijtende urine**
3. **om de bomen te beschermen tegen zonnebrand**
4. **om te vermijden dat rupsen hun eitjes deponeren in de jonge bomen**

We gaan de Jezuïetendreef niet tot het einde volgen maar nemen het eerste paadje links.

Het Rivierenhof heeft vele functies: natuurbehoud en biodiversiteit bewaken maar ook recreatie en sport, horeca en cultuur in het Open Luchttheater (OLT).

Waar we nu wandelen, is duidelijk een 'wild' gedeelte. Oude imposante beuken maar ook eiken en kastanjes beschermen je met hun dichte bladerdek tegen de felle zomerzon.

Aan het einde van het ingeslagen pad: rechtsaf daarna de tweede links.

Vooral onder beukenbomen vind je weinig begroeiing. De beuk is redelijk egoïstisch en gebruikt met zijn uitgebreid en ondiep wortelstelsel alle water. Zijn dicht bladerstelsel laat bovendien weinig licht door, andere planten maken hier geen enkele kans.
Aan de rand van ons pad vinden we wel een mooi groen plantje met fijne gele bloemetjes.

Het gaat om klein springzaad. Het is een plant die groeit op schaduwrijke plaatsen, oorspronkelijk afkomstig van Centraal-Azië. De plant werd midden 19e eeuw geïntroduceerd via botanische tuinen.

We gaan verder rechtdoor tot aan de geplaveide weg en steken die over.

We wandelen tussen een laan met Amerikaanse eiken. Zoals de naam het zegt, is dit geen boom die oorspronkelijk in onze contreien groeit**.** Hij komt oorspronkelijk uit Noord–Amerika en groeit veel sneller dan de inheemse eik. In de herfst kleuren de bladeren mooi rood en geel terwijl de inheemse eik het bij geel-bruin houdt. Deze boom werd zoals zo vele exoten bij ons ingevoerd door eigenaars van kasteeldomeinen. De aanwezigheid van 'vreemde' kleurrijke planten gaf de eigenaar extra prestige. Er werden zelfs oranjeries gebouwd om de bomen en planten in de winter onder te brengen. In België is de Amerikaanse eik voor het eerst in 1803 aangeplant bij het kasteel "De Mick" in Brasschaat.

De boom wordt veel minder oud dan de Europese eik. Na 40 jaar reeds zijn deze bomen niet meer geschikt als laanboom omwille van het gevaar van vallende takken. Dit merk je in deze laan waar bomen uitwaaieren.

We komen nu terecht op de centrale laan van het Rivierenhof. Het is hier druk: voetgangers, fietsers, spelende kinderen.

We gaan even naar links en zoeken via het eerste pad rechts (naast een nogal schmutzige beek) de rust weer op.

Aan het einde van dit pad links. We lopen langs het water met boorden met varens en in de zomerperiode ook veel netels.

Vooral netels zijn niet erg populair voor de mens. Ze hebben de neiging om fel te woekeren, komen voor op verlaten bouwplaatsen en echt fris ogen ze ook niet. Bovendien veroorzaken ze bij contact met je huid, irritatie en jeuk.

Brandnetels komen voor op stikstofrijke, humushoudende grond. Juist het feit dat de brandnetel veel stikstof bevat , trekt vele dieren aan. Immers een verhoging van het stikstofgehalte heeft een positieve invloed op hun groei, overleving en voortplanting. Vele insecten zijn dus afhankelijk van de brandnetel, zoals dag- en nachtvlinders, wantsen, enkele slakken, cicaden, snuitkevers, glanskevers en bladluizen. De brandnetel is onder de inheemse planten, hét gewas dat voor het grootste aantal vlindersoorten als waard- en voedselplant dient.

Vlinders planten zich voort door eieren af te zetten, waaruit later de rupsen tevoorschijn komen. De rups is een soort 'eetmachine': in dit stadium wordt gezorgd voor voldoende energie en gewicht om uit een klein eitje een **vlinder** te laten voortkomen. Over het algemeen eten de rupsen van de bladeren van de waardplant. Bron: wikipedia.

Vraag 2:
Welke vlinder heeft de netel <u>niet</u> als waardplant:

1. **dagpauwoog**
2. **atalanta**
3. **koninginnepage**
4. **gehakkelde aurelia**
5. **Icarusblauwtje**

Aan het einde van het pad rechtsaf. Op de hoek zie je een kerk gemaakt met gerecycleerde kruisbeelden.

Het is één van de 28 werken van Kunstenaar Koen Nelissen die voor het Rivierenhof een openluchttentoonstelling, RE'VIERENHOF maakte. Koen Nelissen werkt met gerecycleerde materialen. Hij is ook ambassadeur van grootouders voor het klimaat.

We volgen dit pad tot we aan een steil bruggetje komen over de centrale vijver.

De habitat van heel wat meerkoeten, eenden, zwanen, ganzen en een zilverreiger. Nu en dan zie je er ook aalscholvers.

Aan de T ga je linksaf verder langs de vijver.
Aan het einde kom je aan de graasweide van de ganzen.

Naast inheemse witte ganzen heeft het Rivierenhof ook een steeds groter wordende kolonie Canadese ganzen en Nijlganzen. Deze ganzen werd ooit ingevoerd als siervogel maar vermenigvuldigt zich snel. Met hun graasgedrag vernielen ze de gewassen van landbouwers en de jonge planten, ze vervuilen zwemwateren met hun uitwerpselen. Tegenover andere soorten kunnen ze zich agressief gedragen en ze kunnen ook overlast veroorzaken in recreatiegebieden. Om al die schade en overlast tegen te gaan, mogen Canadese ganzen eens per jaar bestreden worden. Ook in het Rivierenhof worden deze ganzen gevangen en vergast om de populatie in toom te houden.

Vraag 3: Waarom gebeurt dit in de maanden juni of juli:

1. **omdat tijdens het zomerseizoen het park meer bezoekers heeft en zo de overlast voor de recreanten wordt vermeden**
2. **omdat in juni de Canadese ganzen aan een tweede broedsel beginnen**
3. **omdat de schade aan de landbouwgewassen dan het grootst is**
4. **omdat de vogels in die maanden niet kunnen vliegen**
5. **omdat de ganzen dan het meest agressief zijn ten aanzien van andere vogels met jongeren**

We gaan verder richting de brug over De Schijn .

Deze rivier was zeer belangrijk in de voorbije eeuwen maar stroomt vandaag een beetje werk- en doelloos door het Rivierenhof.

De Schijn ontspringt in Malle en stroomt via Zoersel, Halle, Oelegem, Schilde, Wommelgem en Wijnegem naar Deurne. De Schijnvallei is in de Kempen een mooi natuurgebied onderhouden door Natuurpunt. In Deurne vormt de rivier een grens tussen Deurne Noord en Deurne Zuid enerzijds en tussen Deurne en Borgerhout anderzijds. Op de oude parking van het Sportpaleis loopt ze bovengronds. Verderop gaat de Schijn even onder de Ring om dan in het Lobroekdok uit te monden. De loop van De Schijn wordt in het kader van de werken aan de Oosterweelverbinding voor de zoveelste keer verlegd. De rivier de Schijn, in het Antwerps 'het Schain' was in de vorige eeuwen zeer belangrijk voor de inwoners van Antwerpen en haar randgemeentes en zorgde 400 jaar lang voor het drinkwater van de stad.

Naast de Schijn stroomde een andere waterloop door het park vandaar de naam van het huidige park Rivierenhof.

Vraag 4:
Welke andere loop stroomt door het park? (je komt hem weldra tegen)

Steek De Schijn over en ga onmiddellijk links en volg het slingerende kiezelpad. Het bruggetje laat je rechts liggen en je gaat rechtdoor richting de Ruggeveldlaan. Steek deze drukke baan over aan de verkeerslichten en ga dan enkele tientallen meters naar rechts. Hier zie je het *Park Groot Schijn.*

Park Groot Schijn is een parkgebied in volle ontwikkeling. Dit stedelijk park sluit aan bij het provinciaal domein, strekt zich uit over 83 hectare en is opgedeeld in verschillende 'kamers'.

Momenteel wordt vooral gewerkt aan de zogenaamde sportkamer met de bouw van een nieuw zwembad en een ijspiste.
Op het bijgevoegde plannetje zie je de verschillende functies van het park.

We staan hier aan het Speelbos.
We gaan het speelbos in en gaan onmiddellijk links het pad dat parallel loopt met de Ruggeveldlaan.

Dit bos maakt duidelijk dat we steeds meer noordwaarts gaan, richting Kempen.
Op de zandgrond groeien de zo typische grove dennen

De grove den kwam na de laatste ijstijd samen met de berk als een van de eerste boomsoorten aan in onze contreien. Toen het warmer werd, moest de grove den plaats maken voor loofboomsoorten die uit het zuiden kwamen. Vermoedelijk verdween de grove den gedurende vele honderden jaren uit onze streek. In de 16de en 17de eeuw kwam de grove den terug via Duitsland.

De den kan groeien op arme zandgrond dank zij zijn penwortel waardoor hij erg diep water kan ophalen. Dennen kunnen tot 35 meter hoog worden en kunnen erg oud worden. In Zweden staat zelfs een exemplaar van 700 jaar oud. In de bosbouw wordt de grove den na 80-120 jaar gekapt (grenen hout).

We volgen het met houtsnippers bestrooide pad tot het rechts afbuigt. In een volgende fase van de aanleg zal het pad leiden naar een wandelbrug over de Gote Schijn. Nu gaan we naar links over de boomstam terug richting Ruggeveldlaan. Het kleine paadje leidt tot naast de brug .

We steken de brug over en gaan enkele 10 tallen meters weer rechtsaf (naast een groene poort is een toegang).

Dit pad slingert naast De Schijn die we weinig of niet zien door de uitbundige begroeiïng.

Je vindt er struiken zoals vlier en meidoorn, braamstruiken…

Ook akkerdistels maken deel uit van de zomerse vegetatie.

Ook deze plant geniet weinig sympathie en wordt tot op vandaag bestreden. De bestrijding van de plant is in weiland zelfs verplicht. Met hun groot nectaraanbod zijn distels nochthans trekpleisters voor heel wat vlinders, bijen, kevers, hommels en zweefvliegen. Vogels worden voornamelijk aangetrokken door de voedzame zaden. Bovendien vormen distels voor heel wat insecten de waardplant: dat betekent dat ze noodzakelijk zijn voor hun voortplanting.

Vraag 5:
Waarom wordt de bestrijding van distels verplicht:

1. **Ze zijn giftig voor paarden die er kolieken van krijgen**
2. **ze zijn hinderlijk bij het maaien van het grasland met een industriële grasmaaier**
3. **het moet op basis van een wet uit 1887 ter bestrijding van tetanus**
4. **het gaat om een eis van Europa die boeren dwingt om distels te maaien**
5. **ze hebben een negatief effect op de snelheid waarmee grasland groeit zodat het pas later kan gemaaid worden**

Steek het betonpad over en geniet verder van dit stukje natuur in de stad.

Helaas is ook hier de nachtmerrie van elke natuurbeheerder actief. De invasieve excoot de Japanse duizendknoop.

Japanse duizendknoop wordt tot de meest invasieve exoten gerekend. Is de plant eenmaal gevestigd, dan is hij zeer moeilijk weer weg te krijgen. Door zijn sterke groeikracht worden inheemse plantensoorten verdrongen. De sterke wortelstokken en stengels van de Japanse duizendknoop zijn in staat om schade te veroorzaken aan gebouwen, leidingen en wegen. Menselijk handelen vormt het grootste risico voor de verspreiding van de soort over grotere afstanden. Denk hierbij aan het verslepen van wortel- en stengelfragmenten door machinaal maaien, of transport van grond waarin zich nog delen van wortelstokken en stengels bevinden. Komen deze fragmenten op een andere locatie in of op de grond terecht, dan groeien daar weer nieuwe planten uit.

Als je bijna aan het einde van het pad bent zie je de grote kaardenbol.

De bloemhoofdjes van deze kaardenbol werden in de Middeleeuwen gebruikt voor het ruwen van wollenlaken, hiertoe werden een aantal van deze kaardenbollen in een kruisvormige houten houder bevestigd. Later zijn er zelfs speciale machines ontwikkeld voor het ruwen van weefsels met behulp van de kaardenbol.

Aan het einde van het pad komen we op een betonpad met aan de linkerzijde een wadi . Ga hier naar rechts.

Overal in Park Groot Schijn werden 'wadi's ' aangelegd. Een wadi is een verlaagd gedeelte dat tijdens een regenbui regenwater opvangt waarna het langzaam in de bodem wegzakt. Bij mooi weer staat de wadi droog. Kleine ingrepen die belangrijk zijn om het water op peil te houden tijdens de steeds vaker voorkomende periodes van extreme droogte.

Op heel wat plaatsen werden ook wilde bloemen ingezaaid een streling voor het oog en een zaligheid voor bijtjes en vlinders.

Vraag 6:
Noem 5 soorten bloemen die je ziet tussen het einde van het wandelpad en de uitgang van park Groot Schijn.

Aan het einde van het betonbaantje zijn we meteen terug in de verstedelijkte realiteit. De baan waarop we uitkomen is de oprit naar de Macro. We gaan links op het zandpad parallel aan de parkingoprit.

Hier werd Veldesdoorn - ook Spaanse aak genoemd of acer campestre - aangeplant. "Acer" is de oude Latijnse naam voor de esdoorn en verwijst naar de kwaliteit van het hout (scherp, sterk). *Campestre* komt van het Latijnse "campus" (vlakte, terrein) en wil zeggen: "op de vlakte of op het veld groeiend". "Veldesdoorn" is hiervan een vertaling en verwijst naar het gebruik van de bomen in heggen en houtwallen die vroeger de akkers van elkaar scheidden. De houtkanten doen dienst als nest- of overwinteringsplaats, beschutting of voedselbron voor heel wat vogels waaronder de mussen.

Hagen vormen niet alleen een leefgebied, maar doen ook dienst als natuurverbinding. Zij vormen een essentieel onderdeel van de ecologische infrastructuur in het landschap. Voor muizen, egels en andere dieren die zich van het ene bosgebied naar het andere willen begeven, zijn de houtkanten de ideale snelweg.

Kleine landschapselementen hebben ook een belangrijke functie als buffer (voor fijn stof, lawaai, …) langs drukke wegen. Klimaatverandering zorgt voor hevige regens, hagen kunnen beletten dat de bovenste (vruchtbare) zandlaag wegstroomt. Ecolo liet in het Waals regeerakkoord inschrijven dat er de komende legislatuur 4000 km hagen en heggen zullen aangeplant worden.

Aan het einde van de grintweg links het smalle padje op dat ons leidt naar de drukke August Van de Wiellelei. Rechts zie je naast de Macro ook Wijnegem shopping centrum en het drukke kruispunt met de 'militaire baan'.

Als we de Turnhoutsebaan oversteken komen we toch weer in natuurgebied.

Ertbrugge is eigendom van de Vlaamse overheid en wordt beheerd door natuur en bos. Het is sinds 1986 deel van het beschermd landschap "Zwarte Arend –Ertbrugge" een geheel van weiland, bos, boomgaarden en geklasseerde boerderijen ontstaan rond de kastelen Zwarte Arend en Ertbrugge.

Al in de 16e eeuw bouwden Antwerpse kooplieden lusthoven of kastelen langs de Schijn. Zo'n lusthof gold als een statussymbool dat de nieuwe rijken toegang verschafte tot de adel. Kastelen als Te Couwelaer, Gallifort, Venneborg, Rivierenhof, Sterckshof, Boterlaarhof, Lanteernhof, en vele anderen dateren uit die tijd .

Ook 300 jaar later, in de 19e eeuw waren het nog steeds de grootgrondbezitters die het voor het zeggen hadden in Deurne, een landbouwgemeente met boeren die grond pachtten van de

‘kasteelheren’. De meeste kasteeldomeinen werden in de 20e eeuw verkaveld en meestal blijft enkel nog een straat vernoemd naar het vroegere kasteel.

Natuur en bos koopt regelmatig stukken bij en wil op termijn een stadsbos realiseren.

Voor ons de imposante lindendreef – ook boze dreef genoemd – die naar het kasteel Ertbrugge leidt. We gaan onmiddellijk rechtsaf en volgen het pad dat parallel loopt met de Turnhoutsebaan, richting de stelplaats van De Lijn. Het pad buigt links af naast een maïsveld.

Langs het pad werd es aangepland.

De es is van uitzonderlijk belang voor België. We hebben maar een beperkt aantal inheemse loofbomen en daar is de es er een van. Het is bovendien een van de weinige boomsoorten die goed gedijen in biotopen zoals bronbossen en valleibossen. Maar de es is bedreigd door de essenziekte. De ziekte dook voor het eerst op in Polen en Litouwen rond 1990. Er wordt vermoed dat ze afkomstig is uit Japan of China, waar een gelijkaardige schimmel van nature voorkomt. De Chinese en Japanse essensoorten zijn dus beter bestand tegen de schimmel. Waarschijnlijk is de schimmel meegelift op de essensoorten die van daar zijn geïmporteerd.

Mooie illustratie van hoe door de globalisering en de wereldwijde handel mensen, planten en dieren bedreigd worden door vreemde schimmels en virussen.

Aan het einde van het pad komen we op een brede asweg. We gaan links en dan onmiddellijk weer rechts het bos in.

We lopen naast de slotgracht van kasteel Ertbrugge. Het bosgebied binnen de slotgracht is niet toegankelijk en daardoor zeer waardevol. Het Ertbruggebos is een zogenaamd Ferrarisbos, dit wil zeggen een bos dat reeds voorkwam op de Ferrariskaarten. De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Zij kwamen tussen 1771 en 1778 tot stand onder leiding van Joseph de Ferraris, generaal bij de Oostenrijkse artillerie.

Bossen die reeds voorkwamen op deze kaart zijn bossen met een oude bodem en die kan je aflezen aan de kruiden die er in het voorjaar bloeien, kruiden en bloemen die zeer traag groeien en een stabiele bodem nodig hebben zoals Maagdenpalm, Bosanemoon, Slanke Sleutelbloem, Aalbes.

bosanemoon

slanke sleutelbloem

Het bos is een totaal ecosysteem dat deels bovengronds maar ook en vooral ondergronds bestaat. In het populaire boek van Peter Wohleben 'Het verborgen leven van bomen' lees je wat het belang is van wortels van bomen hoe ze samen werken met zwammendraden en schimmels. In ruil voor suikers

(bomen doen aan fotosynthese, zwammen niet) verbindt de zwam via zijn schimmeldraden de wortels van verschillende bomen en voorziet hen van water en mineralen. Bomen communiceren ook op die manier met elkaar
Elke boom heeft zijn typische zwam.

Vraag 7
Bij welke boom vindt je deze zwam:

Dit toont ook aan dat het excuus van sommige politici, die beloven dat ze bij het kappen van een boom er elders twee nieuwe planten, nergens op slaat. Bij het kappen van een boom verniel je tegelijkertijd ook het langzaam opgebouwde ondergrondse ecosysteem.

Het pad leidt naar een open plek waar je overblijfselen vindt van wat ooit stoere beuken waren. Rottend dood hout is lang gezien als een verliespost en een teken van nalatig of slordig bosbeheer. Dood hout is echter een van de belangrijkste factoren die de biodiversiteit van een bos vergroten. Er zijn verschillende vormen van dood hout (staand, liggend, meer of minder verteerd). Zo'n 600 soorten paddenstoelen en 1350 soorten kevers zijn betrokken bij het volledig opruimen van hout. Dood hout bruist dus van leven. Larven van kevers, vliegen, muggen en rupsen van nachtvlinders doen zich te goed aan het rottend hout. Ook onze grootste inlandse kever, het bedreigde Vliegend hert, is voor zijn voortplanting afhankelijk van rottend hout.

De gangetjes die de larven maken in het hout worden bewoond door bijen en wespen. Wanneer er grotere holen in de stam ontstaan, kunnen er zich ook vogels, eekhoorns, boommarters en vleermuizen in nestelen. Deze trekken op hun beurt insecten aan die specifiek afhankelijk zijn van vogel- en zoogdierennesten. Mossen en korstmossen gebruiken het dood hout als groeiplaats. Men schat dat niet minder dan 20 % van alle soorten in het bos rechtstreeks van hout leven, en nog eens 20 tot 30% onrechtstreeks (bijvoorbeeld insecteneters die houtkevers eten). Het opruimen of verbranden van dood hout vermindert de rijkdom aan soorten met de helft.

Ook de mens maakt gebruik van het rottend hout.

Vraag 8: Onze voorouders bewaarden een stukje tonderzwam (zie foto) in een tondeldoos. Waar diende deze tondeldoos voor ?

1. **Het was een primitieve EHBO doos. De tonderzwam werd gebruikt tegen dazen- en muggenbeten en tegen zonnebrand.**
2. **Het was een knutseldoos, de tonderzwam kan gebruikt worden als kleefmiddel als je hem nat maakt.**
3. **Het was een doos in de rugzak van elke trekker immers de tonderzwam houdt het vuur smeulend.**
4. **Een tondeldoos hoort in grootmoederskeuken naast kruiden als kaneel en nootmuskaat werd een stukje tonderzwam gebruikt om speculaas en peperkoek de juiste smaak te geven.**

We volgen het bospad dat links afbuigt, we blijven de slotgracht volgen.

Verderop zie je ook de koningsvaren, typisch voor vochtige bosranden.

Als we weer aan een open plek komen buigen we weer linksaf richting het grasland, beekje oversteken en het smalle pad volgen langs de bomenrij.

Hier vinden we een rij mooie eikenbomen.
In het Rivierenhof zagen we een dreef met Amerikaanse eiken, hier staat de West-Europese eik.
De eik speelt in de geschiedenis van vele Europese volken een speciale rol.
De eik is een inheemse boom en komt in onze streken voor sinds de laatste ijstijd. De verspreiding over Europa hebben we te danken aan de gaai, weten jullie waarom?

Vraag 9:
Onze voorouders vereerden de eik als 'heilige' boom en verbonden hem met een god.
Plaats de juiste god bij het juiste volk:

Donar, Taranis, Zeus, Jupiter, Peroen
Kelten, Germanen, Grieken, Slaven, Romeinen

Aan de voet van heilige eiken vonden rituele bijeenkomsten plaats, werden doden begraven en offers gebracht.

Voor de missionarissen die de heidenen kwamen kerstenen, werd de heilige eiken gezien als het symbool van afgoderij. Slimme evangelisten hingen een Mariakapelletje in de oude boom en maakten zo van de eik een christelijke boom . Er waren echter ook meer radikale bekeerders die de heilige eiken kapten. Anselmus, bisschop van Ermland , gelastte de houthakkers met het omhakken van een eik waaronder al sinds mensenheugenis, de goden werden vereerd. Telkens een houthak zijn bijl hief, vloog deze van de steel en trof een van de omstanders in het hoofd. Bij een tweede poging werden de bijlen die men gebruikte, na de eerste slag al bot.

Bisschop Anselmus raakte furieus en greep zelf een bijl. Tegen deze samengebalde Christelijke kracht was ook de heilige eik blijkbaar niet opgewassen. Op de plaats waar de boom had gestaan, verrees een plaatsje dat nu Heiligenbeil heet en in het wapen staat een bijl afgebeeld.

Voor de heilige Bonifacius liep het minder goed af. Hij stak de in Friesland vereerde Heilige eik in brand en werd daarop vermoord door de boze 'heidenen'. Als martelaar werd hij heilig verklaard.

Deze eiken zijn zomereiken, hoe kan je dat zien?

De zomereik heeft een blad met korte steel (korte broek = de zomer) terwijl de eikels aan een lange steel hangen. Bij de wintereik is dit omgekeerd het blad hangt aan een lange steel (lange broek = de winter) terwijl de eikels in trosjes met zeer korte stelen aan de boom hangen.

De Eikels zijn door de grote hoeveelheid tannine voor mensen niet te genieten. Ze zijn nochtans zeer voedzaam en bevatten tot 38 % vet. Varkens vinden het een lekkernij. In de Middeleeuwen werden de varkens in de herfst de bossen ingedreven en "vetgemast". Een herfst met veel eikels noemt men een goed mastjaar. In die tijd ontstond ook het gezegde "op eiken groeit het beste spek". De eik kreeg daardoor een belangrijk aandeel in de bossen. Omdat de zomereik meer en grotere eikels produceert dan de wintereik, werd de eerste meer aangeplant. De voorbije jaren waren goede mastjaren, dit komt in onze tijd vooral de everzwijnen ten goede.

We komen terug in het kasteelbos waar de beuk domineert. We gaan recht door en gaan het domein uit op de kasseiweg. Dit is de oude baan naar Turnhout waarlangs de kastelen Zwarte Arend en Ertbrugge liggen.

De nieuwe Turnhoutsebaan werd aangelegd rond 1750, onder meer op vraag van de adel in Schilde die een betere verbinding wilde met de stad voor de toevoer van goederen.

We gaan linksaf en wandelen richting Wijnegem, richting kasteel Ertbrugge.

Rechts de geklasseerde hoeve Sitter, een pachthoeve van kasteel Zwarte Arend, genoemd naar de laatste pachter. De hoeve is ondertussen verkocht. Er is geen landbouwactiviteit meer. De hoeve wordt momenteel grondig verbouwd tot cohousing project Zwarte arend. De nieuwe eigenaar zal de site moeten herstellen zodat 'het landschap' bewaard blijft.
Even verder de hoeve Covens, oude pachthoeve van Ertbrugge en volledig gerestaureerd door de eigenaar die de hoeve kocht.
Aan het einde van de kasseistrook van de oude Turnhoutsebaan ligt rechts het prachtig gerestaureerde kasteel Ertbrugge. Het kasteel zelf was tot voor kort eigendom van de familie De Laet uit Kapellen, die ook eigenaar zijn van de kledingfabriek *WE* dat er zijn hoofdzetel had. Het werd onlangs verkocht voor 5 miljoen euro aan de eigenaar van RAFC Antwerp Paul Gheysens.

Het kasteel is via een mooie lindendreef verbonden met de 'nieuwe' Turnhoutsebaan, de Boze dreef genoemd.

De lindeboom bloeit in juni, en als de bijen in de buurt zijn, produceren ze heerlijke lindenhoning.
Er wordt van de bloesems van de linde ook thee gemaakt en ook de bast werd door onze voorouders gebruikt als helend middel. Tegenwoordig wordt de linde aangeplant in de boslandbouw. Het blad is eetbaar en te gebruiken in sla of als alternatief voor spinazie.

Lindeboom is een echte apotheek!
(de apotheken van de CM heten niet voor niets 'De Lindeboom')

Vraag 10:
Welke drie van onderstaande kwalen zijn niet te bestrijden met linde?
- buikkrampen
- griep
- misselijkheid
- droge hoestrusteloosheid en nervositeit
- LDVD
- nierontsteking

- slapeloosheid
- corona
- chronische maag-darmontstekingen
- ,artritis en artrose
- eelt op de ziel
- flatulentie

Kijk nog even links of je de Schotse Hooglanders niet ziet grazen. Ze helpen de boswachters van Natuur en Bos.

We komen terug aan de Turnhoutsebaan vlak bij de halte Ertbrugge waar je tram 10 kan terugnemen naar het beginpunt van de wandeling (4 haltes= halte Rivierenlaan).
Als je nog energie over hebt of toch nog even een terrasje wil doen, steek dan de Turnhoutsebaan terug over en volg het betonnen pad dat je terugbrengt in Park Groot Schijn.
Aan het kruispunt met de oude weg die naast het kerkhof leidt, ga je rechtdoor tot aan de jeugdkamer met de skatepiste. Hier linksaf en onmiddellijk weer rechts. Je loopt nu tussen de sporttereinen links en de bouwwerf voor ijspiste en zwembad rechts.

Je steekt de Ruggeveldlaan weer over. Zo kom je weer op de centrale laan van Het Rivierenhof.

Rechts wordt volop gebouwd aan de nieuwe Sportschool. Verderop zie je paarden en koeien. Deze horen bij de kinderboerderij. Even verder de Rozentuin die dit jaar heraangelegd werd, echt de moeite om even door te lopen. Achter de Rozentuin wordt ook weer gebouwd aan de Provinciale school Sint-Godelieve.

Het terras van het kasteel Rivierenhof komt nu in zicht, hopelijk vind je een plaatsje om even te verpozen, er is ook plaats aan de achterkant van het kasteel.

Nog enkele tientallen meters de centrale laan volgen en na de speeltuin op je rechterhand ben je terug aan de Jezuïetendreef. De cirkel is rond.

ANTWOORDBLAD:

Vraag 1: Waarom worden de beukenstammen ingepakt?
Omcirkel het juiste antwoord 1 2 3 4

Vraag 2: Welke vlinder heeft de netel niet als voedselplant?
Omcirkel het juiste antwoord 1 2 3 4 5

Vraag 3: Waarom gebeurt de bestrijding van de overlast van Canadese ganzen in de maanden juni of juli? Omcirkel het juise antwoord 1 2 3 4 5

Vraag 4: Welke andere loop stroomt door het park?
Schrijf de naam:

Vraag 5:Waarom wordt de bestrijding van distels verplicht ?
Omcirkel het juiste antwoord: 1 2 3 4 5

Vraag 6: Noem 5 soorten bloemen die je ziet tussen het einde van het wandelpad en de uitgang van park Groot Schijn.
Schrijf de namen:

Vraag 7 Bij welke boom vindt je de zwam die op de foto staat ?
Schrijf de naam:

Vraag 8: Onze voorouders bewaarden een stukje tonderzwam (zie foto) in een tondeldoos.
Waar diende deze tondeldoos voor ?
Omcirkel het juiste antwoord: 1 2 3 4

Vraag 9: Onze voorouders vereerden de eik als 'heilige' boom en verbonden hem met een god.
Verbind de juiste god met het juiste volk:

Donar, Taranis, Zeus, Jupiter, Peroen

Kelten, Germanen, Grieken, Slaven, Romeinen

Vraag 10: Welke drie van onderstaande kwalen zijn niet te bestrijden met linde?
Doorstreep drie van volgende kwalen:

Buikkrampen, griep, misselijkheid, droge hoest, rusteloosheid en nervositeit, LDVD, nierontsteking, slapeloosheid, corona, chronische maag-darmontstekingen, artritis en artrose, eelt op de ziel, flatulentie.